

TAVUKÇULUK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜNDE 1983-1993 YILI ARASINDA UYGULANAN ARAŞTIRMA PROJESİ ÖZETLERİ

DÜZGÜNEŞ,O.; SCWEİTZER,L; AKIN,U.; ÜLKER,M.; SARI,S; KARAZEYBEK,M.; BAYSAL, B.; HAŞÇELİK,L.; Kahverengi Yumurtacı Auto-sex Hibrit Anaçlarının Geliştirilmesi, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1983 (Rapor).

Dünya Tavukçuluğundaki gelişmelere paralel olarak başlatılmış bir çalışmadır. Amaç; hibritlerinde autosekse imkan veren yeni ebeveyn hatlarının geliştirilmesidir. Bu amaçla baba hatlarında kahve - rengi (Gold), ana hatlarında ise gümüşü beyaz (Silver) genleri yapılan genetik çalışmalarla yerleştirilmiştir. Çalışmanın 3. yılında renge göre cinsiyet ayırımı gerçekleştirilmiş ve tavukçuluğumuzun hizmetine sunulmuştur.

Daha sonraki yıllarda hatların performanslarının iyileştirilmesi için seleksiyon sürdürülmüş ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Elde edilen ebeveyn ve hibrit düzeyindeki materyaller özel ve kamu kuruluşlarına dağıtılmıştır.

DÜZGÜNEŞ,O.; ÜLKER,M.; AKIN,U.; BAYSAL,B.; SARI,S.; KARAZEYBEK,M.; KADIOĞLU,B.; BİLİCİ,H. Beyaz Yumurta Verim Yönlü Ebeveyn Hatlarının Geliştirilmesi Ve Bunların Hibrit Kombinasyonlarıyla Birlikte Çeşitli Verim Performansları Bakımından Araştırılması, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1983 (Rapor)

1970 Yılında başlayarak: 13 yıl süren bu proje, gelişen tavukçuluğumuzun artan hibrit materyal ihtiyacımızın karşılanmasında öz kaynaklarımızdan yararlanma amacı ile başlatılmıştır. Eldeki hatların özellikleri dikkate alınarak ana ve baba hatlarının oluşturulmasında çeşitli çiftleştirmeler yapılmıştır. Bu kombinasyonları içerisinde yapıları test sonuçlarına göre umut vadedenler saptanmış ve çiftleştirmelere G₁ generasyonunda son verilerek seleksiyon çalışmaları sürdürülmüştür. Seleksiyon çalışmaları sürdürülürken buna paralel olarak ebeveyn ve hibrit döllerin verim test çalışmaları da yapılmıştır. Daha sonraları hibrit ebeveynlerin daha iyi seviyeler çıkarılması için bu hatlarla yeni çalışmalar sürdürülmüştür.

SARI,S.; KARARAZEYBEK,M.; YETİŞİR. R.; ATIK,Z.; Beyaz Yumurta Verim Yönlü Günlük Hibrit Cıvcivlerde Kanat Tüylenmesine Göre Cinsiyet Ayırımı Olanaklarının Araştırılması; Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü 1983 (Rapor)

Yumurta tavuğu yetiştiriciliğinde, yetiştiricinin

ihtiyaç duyduğu dişi cıvciv seçimi önemli bir sorundur. Cinsiyet ayırımının kloaktan yapılması hayvan açısından stresli olmasının yanında, yetmiş seksör bulma güçlüğü de getirmektedir. Bu durum araştırmacıları cinsiyete bağlı gen etkilerinden yararlanarak cinsiyet ayırımını gerçekleştirmeye zorlamıştır. Bunun sonucu olarak Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde kanat tüylenme hızına göre cinsiyet ayırımına olanak sağlayan G₁ ve G₂ seviyesinde iki baba (O₁,O₂),iki ana (T₁,T₂) hattı geliştirilmiştir. Baba hatlarında hızlı, anne hatlarında yavaş tüylenme genleri toplanmıştır. Bu çalışmalar sürerken hibrit döller elde edilip, bunların yumurta verimi ve ağırlığı ortalamaları da değerlendirilmiştir. Birinci ve ikinci jenerasyon melezlerin yumurta verimi ve ağırlık ortalamaları sırasıyla 182,6 179,9 adet 60,7 ve 63,1 gr. bulunmuştur.

BÜYÜKBEBECİ,İ.; Kahverengi Yumurta Verim Yönlü Hibritlerde Et Verim Özellikleri Üzerinde Araştırmalar. Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1983 (Rapor)

Ülkemizde yaygın olan yumurta tavukçuluğunu oluşturan genotiplerin verim dönemi sonunda, kesilerek değerlendirilmesi bunun yanında parçalanarak da sunulması hayvansal protein açığının kapanmasında ve tavuk eti tüketiminde önemli bir yer tutacağı düşünülerek araştırma planlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, grupları oluşturan tavukların kesim randımanı tüm canlı ağırlıklarının % 72-76 sını oluşturmaktadır. Grupları oluşturan genotiplerin mukayesesinde gruplar arasında parçaların oranları arasında önemli bir farklılık görülmemiştir. Buna göre kahverenkli yumurtacıların beyaz yumurtacılarla nazaran genotiplerinden ileri gelen bir farklılık söz konusudur.

KADIOĞLU,B., SOYSAL,M.; Yumurta Verim Yönünde Dış kaynaklı Ticari Hibritlerle Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde Geliştirilen Yerli Ticari Hibritlerin Kamu ve Özel Sektör koşullarında Çeşitli Verimler Bakımından Karşılaştırılması, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1984 (Rapor)

Bu proje Ülkemizde geliştirilen yerli Hibritlerle, yabancı hibritlerin, genotip çevre ilişkisi göz önüne alınarak farklı işletmelerde denenmesi amacı ile yürütülmüştür. Proje değerlendirildiğinde yerli hibritlerin yaşama gücü olacak yabancı hibritlerden daha iyi sonuç verdiği, yumurta verimi ağırlığı bakımından kahverenkli genotiplerde yabancı hibritlerin daha iyi sonuç vermesine karşın bazı yerli hibritler yakın değerler göstermişlerdir. Beyaz renkli genotiplerde yerli hibritler yabancı hibritlere

yakındır. Bunun yanında yabancı hibritler kataloglarında verilen sonuçlara ulaşamamışlardır.

BOĞA,A.G.; Kahverengi Yumurtacı Hibrit Ebeveynlerinde Yumurta kalitesine İlişkin Bazı Özellikler ve Bunların Kalıtım Yolları, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA. 1985 (rapor)

Ebeveyn hatlarının geliştirilmesinde yumurta verimi ve yumurta ağırlığı yanında çeşitli karakterler üzerinde yoğun çalışmalar yapılmakla beraber yumurta kalitesine ilişkili bazı özellikler ve bunların kalıtım yolları ile ilgili çalışmalar hiç yapılmamıştır. Bu durumlar dikkate alınarak hazırlanan bu projede yumurta kalite özelliklerinin kalıtım dereceleri yumurta ağırlığında 0,675, şekil indeksi 0,834, kabuk kalınlığı,0.539 kabuk rengi 0,638 kuluçkalık yumurta oranı 0,367, ak indeksi 0.554 bulunmuştur. Bu sonuçlar literatür bildirişlerinden yüksek olup bunun nedeninin örnek sayısının yeterli olmadığından ileri gelebileceği söylenebilir. Bunun için baba sayısını ve babaya düşen döl sayısının artırılmasında yarar vardır.

KADIOĞLU,B.; Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde Yetiştirilen Beyaz Yumurta Verim Yönlü Hibrit Ebeveyn Soylarının Çeşitli Verimlerinin Varyasyon Bakımından Karşılaştırılması. Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1985 (rapor)

Kendi hibrit ebeveynlerimizi elde etmek için yapılan çalışmalar sonucunda 3 baba ile 4 ana Beyaz Yumurta Verim yönlü hibrit ebeveyn soyu geliştirilmiştir. Yapılan bu çalışma ile 43. haftalık yaşa kadar olan çeşitli verim özellikleri tespit edilmiştir. Ebeveyn genotiplerine ait elde edilen değerlerin tümü dikkate alınarak yapılan diskriminant analizi sonucunda AA genotipi yumurta ağırlığı ve canlı ağırlık bakımından diğer genotiplerden önemli derecede farklılık göstermiştir. Diğer genotipler arasında çeşitli verimler bakımından önemli bir fark tespit edilmiştir. BB (baba soyu) AA (ana soyu) ayrı ayrı elde tutulmuşlar diğer genotipler birbirleriyle karıştırılmışlardır.

YETİŞİR,R.; SOYSAL.M.;

Çeşitli Yumurtacı Hibritleri İkinci Verim Yılında Kullanma İmkânları Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1985 (rapor)

Ülkemiz tavukçuluğu damızlık materyal yönünden halen büyük ölçüde dışa bağımlıdır. Bu yüzden her yıl tekrarlanan döviz harcamaları söz- konusudur, bunun yanında ülkemizde yetiştiricilik masraflarının da yüksek olması nedeniyle, hibrit materyallerden azami şekilde yararlanmak ülke ekonomisi için olduğu kadar yetiştiriciler içinde görüldüğünden bu proje planlanmıştır. 10 aylık verim yaşında dört farklı hibrit grubu yem,su, ışık kontrolüne dayanan bir programla tüy dökümüne sokularak 10 aylık bir süre daha elde tutulmuşlardır. Elde edilen sonuçlara göre, mukayese grupları tüy dökümü gruplarına nazaran

daha fazla yumurta vermişlerdir. Beyaz yumurtacılarda tüy dökümü grupları mukayese gruplarına yaklaşmıştır. Tüy dökümü gruplarında canlı ağırlık, dolayısıyla yem tüketimi artarken yumurta ağırlığı artmıştır. Sonuç olarak birinci verim yılında iyi olan genotiplerden ikinci verim yılında da iyi sonuç alı - nabileceği ortaya çıkmıştır.

BİLİCİ,H.; Değişik Orijinli Leghorn ve New-Hampshire Kültür Irklarından Elde Edilen Kombinasyonların Çeşitli Verim Performansları Bakımından Karşılaştırılması, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1985 (Rapor)

Araştırmanın amacı uzun yıllar kapalı ve farklı sürüler halinde yetiştirilen Leghorn ve New-Hampshire kültür ırkı tavuklarının karşılıklı melezlemelerinin yapılarak çeşitli verim performanslarının karşılaştırılması ve bunların farklı gruplar halinde elde tutulup tutulmaması gerektiğine karar vermektir. Araştırmada değişik orijinli 3 Leghorn soyu ile 2 New-Hamps hire kullanılmıştır. Bunlar kendi içlerinde melezlenmiştir. Üzerinde durulan karakterler (çıkış gücü, yaşama gücü, cinsi olgunluk ağırlığı, yumurta verimi ve ağırlığı) bakımından Leghorn melezleri ile ebeveynleri arasında önemli bir farklılık görülmemiştir. New-Hampshire'lerde melezler yumurta verimi bakımından üstün olup bir heterosis görülmüştür. Bu sonuç üzerine New-Hampshire'lerde bu denemenin bir yıl daha tekrarlanmasında fayda görülmüştür.

YÜCEER,F.; BÜYÜKBEBECİ,İ.;

BOĞA,A.G.; Kahverengi Yumurtacı Büyük Ebeveyn Hatlarının Geliştirilmesi, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1986 (Rapor)

Daha önceleri, hibritlerinde vücut tüy rengine göre cinsiyet ayırımını gerçekleştiren 4 baba ve 4 ana ebeveyn soyları elde edilmiştir. Daha sonra kombinasyon test çalışmalarına göre P ve R soylarının dede G₁ ve S₁ lerin ise nine soyları olarak büyük ebeveyn düzeyinde geliştirilmesine karar verilmiştir. Bu Proje ile nine soylarının geliştirilmesinde eklemeli (additive), dede soylarının geliştirilmesinde ise eklemeli olmayan genler lehine seleksiyon yapılmıştır. Seleksiyon çalışmalarında yumurta verimi yumurta ağırlığı kuluçkalık yumurta oranı, yumurta kabuk rengi ve tecanüsü kriter olarak ele alınmıştır. Söz konusu kriterler bakımından kısmi ilerlemeler kaydedilmiştir.

YETİŞİR,R.; Günlük Hibrit Cıvcivlerde Kanat Tüylenmesine Göre Cinsiyet Ayırımı Gerçekleştirilen Beyaz Yumurta Verim Yönlü Ebeveyn Soylarının Islahı Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1986 (Rapor)

Bu proje Beyaz Yumurta verimli hibrit ebeveyn soyu olan O₂ ve T₂ hatlarını yumurta verimi, ağırlığı, damızlık yumurta oranını artırmayı amaçlayan bir ıslah çalışmasıdır. Bunda O₂ Soyunun T₂ soyu ile

kombinasyon kabiliyeti geliştirilmeye çalışırken, T₂ soyunda hat içi seleksiyonla özellikler iyileştirilmeye çalışılmıştır. O₂ soyunun saf üretiminde ise iyi kombinasyon veren horozlar akrabaları ile çiftleştirilmiştir. Çalışmanın sonunda bilhassa yumurta veriminde 5.144 adet yumurtalık tahmini genetik ilerleme sağlanmıştır.

DÜZGÜNEŞ,O.; YÜCEER,F.; BÜYÜK BEBECİ,İ.; Kahverengi Yumurtacı Ebeveyn Soylarının Soy İçi Seleksiyonla Eklemeli Genler Yönünde Geliştirilmesi. Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1986 (Rapor)

Bu çalışmada; daha önce başlatılmış ıslah çalışmaları çerçevesinde Kahverengi Yumurtacı Ebeveynlerinin Yumurta verimleri, eklemeli gen etkileri dikkate alınarak yapılan seleksiyonlarla geliştirilmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra yumurta ağırlığında üzerinde durulmuştur. Babaların seçimi, aile seleksiyonundan (baba bir üvey kardeş) yararlanarak anaların seçiminde ise aile seleksiyonu yanında ferdi verimlerine de bakılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre baba hattında 37.8, ana hattında 2,1 adetlik artış tespit edilmiştir. Yumurta ağırlığında babalar arasında, generasyonlar arası bir farklılık görülmemiş, analar arasında 1,6 bir fark gözlenmiştir.

YÜCEER,F.; AKIN,M.Y.; BÜYÜKBEBECİ,İ.; Yumurta Verim Yönünde Dış Kaynaklı Ticari Hibritlerle Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde Geliştirilen Yerli Ticari Hibritlerin Kamu Sektörü Koşullarına Çeşitli Verimler Bakımından Karşılaştırılması Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1986 (Rapor)

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü geliştirdiği ebeveyn hatlarının hibritlerini dış kaynaklı hibritlerle mukayese ederek kendi hatlarının durumlarını belirlemek için; bu R.S.T. çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmada 2 si kahverengi 2 si beyaz yumurtacı olmak üzere 4 adet dış kaynaklı, 3 kahverengi 2 si beyaz yumurtacı olmak üzere 5 adet yerli ticari hibritler çeşitli verimler bakımından karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yumurta verimi ve yumurta ağırlığı bakımından dış kaynaklı kahverengilerin daha üstün sonuç verdiği diğer genotipler arasında büyük farklar görülmediği tespit edilmiştir

DÜZGÜNEŞ,O.; YÜCEER,F.; BÜYÜKBEBECİ,İ.; İkili Melez ve Dörtlü Melez Kahverengi Yumurtacı Hibritlerin Çeşitli verimler Bakımından Mukayesesi Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1986 (Rapor)

Damızlık bakımından dışa bağımlılığımız devam ettiği sürece Ülkemizde geliştirilen yerli hibritlerin verimlerinin kalite ve kantite itibarıyla artırılarak dış kaynaklı genotiplere ulaşabilmek amacı ile bu proje yürütülmüştür. Araştırmada ikili melez (G₁ x S₁; P x

R hibritlerle dörtlü melez FG₁ x RS₁) kahverengi yumurtacı hibritler çeşitli verimle bakımından birbirleri ile mukayese edilmiş, gruplar arasında önemli bir farklılık bulunamamıştır.

KADIOĞLU,B.; Beyaz Yumurta Verim Yönlü Akraha hatlarının Geliştirilmesi ve Bunlar Arası Melez Performanslarına Göre Seleksiyon İmkanlarının Araştırılması Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1987 (Rapor)

Uzun yıllar kapalı sürüler halinde yetiştirilen Beyaz Yumurtacı AA, CC,EE ve 40 kodlu baba soyları ile BB,DD,FF ve KK kodlu Ana soyları ayrı ayrı olmak üzere iki horozlu gruplar halinde akrabalı yetiştirilmeye tabi tutulmuş üç yıl sonra akrabalı yetiştirme katsayısı % 26,68 seviye ine ulaşmıştır. Daha sonra hibrit kombinasyonları meydana getirilmiştir. Bunlar aynı çıkışlı ebeveyn ve kontrol olarak kullanılan bir saf Leghorn sürüsü ile mukayese edilmiştir. Çeşitli verim performansları bakımından heterosis düzeyleri genel ve özel kombinasyon kabiliyetleri genotipik değerleri tespit edilmiştir. Genelde hibritler çeşitli özellikler bakımından ebeveynlerine göre üstünlük göstermişlerdir. EE baba soyu FF ana soyu genotipleri diğerlerine göre üstün performans, gösterdikleri için tercih edilmişlerdir.

UYŞAL,A.; İkili Melez ve Dörtlü Melez Beyaz Yumurtacı Hibritlerin Çeşitli Verimler Bakımından Mukayesesi Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1987 (Rapor)

Daha önceden başlatılan ıslah çalışmaları sonucunda elde edilen O₂ O₁ baba ve T₂, T₁ ana soylarından yararlanılarak ikili ve dörtlü melezleme çalışması yapılmıştır. Yapılan melezleme çalışması sonuçlarına göre ikili melezlerle dörtlü melezler ve bunların ebeveynleri birbirleri ile mukayese edilmiştir. Sonuç olarak dörtlü melez O₂ O₁, T₂ T₁ ile ikili melez olan O₁ T₁ arasında üzerinde durulan kriterler bakımından önemli bir farklılık görülmemiştir. Bu durumda, dörtlü melezlemenin zaman ve masraf gerektirmesi zahmetli olması nedeniyle ikili melez O₁ T₁'lerin tercih edilmesi daha uygun görülmüştür

YÜCEER,F.; AKIN,Y.; BÜYÜKBEBECİ,İ.; Yumurta Verim Yönünde Dış Kaynaklı Ebeveynlerle Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde Geliştirilen Yerli Hibrit Ebeveynlerin Çeşitli Verimler Bakımından Karşılaştırılması Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1987 (Rapor)

Bu çalışmada yerli hibrit ebeveynleriyle dış kaynaklı ebeveynleri karşılaştırmak amacıyla uygulamaya alınmıştır. Araştırmada kahverengi yumurtacı yönde 1 dış kaynaklı 5 yerli, beyaz yumurtacı yönünde ise 1 dış kaynaklı 1 yerli olmak üzere toplam 8 ebeveyn kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, dış kaynaklı ebeveynler üstünlük göstermiştir.

DÜZGÜNEŞO.; SAYLAN,S.K.; Kahverengi Yumurtacı Hibritlerin Elde Edilmesinde Kullanılan İkili ve Dörtlü Melezleme Yöntemlerinin Karşılaştırılması Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1987 (Rapor)

Bu çalışmada, baba hattı olarak geliştirilen G_1 ve G_2 hatları ve ana hattı olarak geliştirilen S_1 ve S_2 hatlarından elde edilen $G_1 \times S_1$ ve $G_2 \times S_2$ ikili melezleri ile ($G_1 \times G_2$) X ($S_1 \times S_2$) dörtlü melezleri çeşitli özellikler bakımından karşılaştırılmıştır. Dörtlü melezler kuluçka değerleri (Döllülük hariç) ve yaşama gücü bakımından ikili melezlerden daha iyi değerler göstermişlerdir. Cinsi olgunluk yaşı ve ağırlığı yumurta verimi ve ağırlığı bakımından ikili melezler dörtlü melezlerden daha iyi değerler göstermişlerdir.

UYSAL,A.; Kanat Tüylenmesine Göre Cinsiyet Ayırımına İmkan Veren Beyaz Yumurtacı Hibrit Ebeveynlerinin Melez Performanslarına göre Islahı. Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1988 (rapor.)

Bu çalışmada; O_1 hattı ile T_1 hattının kombinasyon kabiliyetleri geliştirilmeye çalışılırken, bu hatların en iyi performans gösteren melez döllere sahip 2 baba ailesinin erkek dölleri, ile 6 baba ailesinin dişi dölleri seçilerek baba hattının üretimi en üstün hibrit dölleri veren 15 T_1 anasının erkek dölleri de ana hattının üretimini sağlamıştır. Seçilen babaların farklı yıllara ait populasyon ortalamasından üstünlükleri sırasıyla 12.34, 12.48, 13.70 adet yumurta, ana soyunda ise seçilen öz kardeş familya ortalamaları 13.98, 12.17, 12.12 adet yumurta bulunmuştur. Yıllar arasında büyük bir farklılık görülmemiştir.

BOĞA,A.G.; Kuluçkalık Yumurta Oranı Yüksek Bir Ana Hattı Geliştirilmesi. Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1989 (Rapor)

Bu çalışmada, günlük civcivlerde vücut tüy rengine göre cinsiyet ayırımına olanak sağlayan kahverengi yumurtacı hibrit ebeveynlerinin birinde yumurta ağırlığına göre seleksiyon çalışması yapılmıştır. Yıllara göre genetik ilerleme ve seleksiyon üstünlükleri hesap edilmiştir. Üç generasyon süren bu araştırmanın sonucunda sırasıyla genetik ilerleme (ΔG) 0.51, - 0.59, 4.75, seleksiyon üstünlükleri (i) 4.59, 2.55, 1.79 olarak bulunmuştur. Bunun sonucunda generasyonlarla genetik ilerleme arasında pozitif, generasyonlarla seleksiyon üstünlüğü arasında negatif bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

UYSAL,A.; BOĞA,A.G.; Yeni Hibrit Ebeveynleri Elde Edilmesi Ön Çalışması, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1989 (Rapor)

Bu çalışmada, daha önce geliştirilen kahverengi ve beyaz yumurtacı ebeveynlerle, yabancı

ebeveynler kullanılarak yeni ebeveynler elde edilmiştir. Daha sonra bu ebeveynler, önceki ebeveynler mukayese edilmiş ve bu arada bu ebeveynlerden elde edilen hibrit dölleri de birbirleriyle mukayese edilmiştir. Sonuç olarak beyaz yumurtacı her iki ebeveyn, bunların melezleri arasında önemli bir farklılık bulunmamıştır. Kahverengi yumurtacılar ebeveynler arasında farklılık önemli olup, hibritler arasındaki fark genelde önemsiz bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda kahverengi yumurtacılar daha tatmin edici sonuç alınmasından dolayı, yeni ebeveynlerin kullanılmasında yarar görülmüştür.

DÜZGÜNEŞO. ; UYSAL,A. ; ATİK,Z. ; Dış Kaynaklı ve Yerli (Beyaz ve kahverengi yumurtacı) Hibritlerin İki Çeşit Rasyona Karşı Reaksiyonları, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1988 (Rapor.)

Bu çalışmada Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde geliştirilen beş kahverenkli iki beyaz yumurtacı hibritlerle; yabancı kaynaklı bir kahverenkli bir beyaz yumurtacı hibritlerin iki çeşit yem rasyonuna karşı çeşitli verim özellikleri bakımından reaksiyonlarını mukayese etmek amacı ile yürütülmüştür. Rasyonlardan biri yabancı kaynaklıların prospektüslerinde tavsiye edilen besin maddelerini aynı miktarlarda kapsayacak şekilde özel olarak hazırlanmış, ikincisi ise Yem Sanayii Ankara Fabrikasında yapıla gelen yemlerdir. Beyaz ve kahverenkli kendi aralarında karşılaştırılmışlardır. Sonuç olarak kahverenkli yumurtacılar cinsi olgunluk yaşı ve yumurta verimi bakımından genotipler arası farkların yemden yeme değiştiği tespit edilmiş, yemler ve genotipler arası farkların bazı özelliklerde önemli sonuç olarak, mevcut şartlarda ithal genotipler çok büyük farklılık yaratmadığından yerli genotipleri kullanmak daha yararlı olacaktır.

KADIOĞLU,B.; Beyaz Yumurtacı T2 Ana Soyunun Döl Verimi Bakımından Islahı, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1989 (Rapor)

Bu çalışma Beyaz Yumurtacı O_2 , T_2 , Soylarının özellikle de T_2 ana soyunun döl veriminin ıslahı için yapılmıştır. Çeşitli yıllarda tespit edilen sonuçlara göre, söz konusu soyların özellikle kuluçka değerlerinin düşük olması, akrabalı baba soyu ailelerinin T_2 ana soyu ile kombinasyonlarının yapılmasına, heterosis düzeylerinin tesbitine ve kombinasyon kabiliyetlerinin belirlenmesine de engel oluşturur. Tespit edilen bu sonuçlara göre; T_2 ana soyu ve O_2 baba soyları üzerinde şimdilik herhangi bir çalışmanın yapılamayacağı, ancak sürü halinde ayrı ayrı yetiştirilerek soyların muhafazasının sağlanabileceği anlaşılmıştır.

AKIN,U.; Kahverengi Yumurtacı Ebeveynlerde Kanat Tüylenmesine Göre Cinsiyet Ayırımı Olanaklarının Araştırılması, ANKARA 1990 (Rapor)

Bu çalışmada hibrit döllerinde renge göre auto-sex veren kahverengi ebeveyn hatları kullanılarak bu hatlarda iki baba ve iki ana hattı kendi içlerinde hızlı ve yavaş tüylenen şekilde geliştirilerek ebeveyn düzeyinde cinsiyet ayırımı gerçekleştirmek amaçlanmıştır. İki baba hattından biri hızlı diğeri yavaş tüylenme yönünde seçilmiştir. Bu işlemlere 1. gün kanat tüylenmesi, 10. gün kuyruk tüylenmesi kontrolleri ile devam edilmiştir. Aynı çalışma iki ana hattında da uygulanmıştır. Beş yıllık çalışma sonucunda ebeveyn düzeyinde kanat tüylenme hızına göre cinsiyet ayırımı gerçekleştirilmiştir.

BÜYÜKBEBECİ,İ.; BOĞA,A.G.; Melez Performanslarına Göre Geliştirilen Baba Hatları ile Saf Performanslarına Göre Geliştirilen Ana Hatlarının Hibrit Üretimi Bakımından Etkinliklerinin Karşılaştırılması Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1990 (Rapor)

Bu projede kahverengi yumurtacı hibrit ebeveynlerinden 2 baba (P_1G_1) ve 2 ana (RS_1) hattının çeşitli seleksiyon yöntemleriyle ıslahına gidilmiştir. Baba hatlarının ıslahı, ana hatları ile çiftleştirilmelerinden elde edilen hibrit döllerinin performanslarına bakılarak seleksiyona tabi tutulmuşlardır. Ana hatları ise kendi performanslarına bakılarak eklemeli genler yönünde ıslah edilmeye çalışılmıştır. Test sonuçlarına göre G_1 baba hattının yumurta verimi, P baba hattının ise yumurta ağırlığı bakımından daha iyi sonuç verdiği görülmüştür. S_1 ana hattının yumurta verimi R ana hattının ise yumurta ağırlığı yönünde daha iyi performans gösterdiği tespit edilmiştir.

AKIN,U.; BÜYÜKBEBECİ,İ.; Yerli ve Dış Kaynaklı Yumurtacı Hibritlerin Çeşitli Verimler Bakımından Karşılaştırılması, Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü ANKARA 1990 (Rapor)

Bu çalışmanın amacı, yerli hibritlerimizi dış kaynaklı hibritlerle birlikte teste alıp, performansları ölçmek ve karşılaştırmaktır. Çalışmada 2'si yabancı 3'ü yerli 3 kahverengi yumurtacı hibrit, ile 2'si yabancı 2'si yerli 4 beyaz yumurtacı hibrit kullanılmıştır. 500 günlük deneme sonucunda dış kaynaklı hibritlerin yerlileri, geçtiği görülmüş, ancak yerli hibritlerin geçmiş yıllara göre daha iyi performans gösterdikleri saptanmıştır.

KADIOĞLU,B.; BÜYÜKBEBECİ,İ.; Farklı Rasyonların Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde Geliştirilen Kahverengi ve Beyaz Yumurtacı Ebeveyn Hatlarının Kuluçka Değerleri Üzerine Etkisi ANKARA 1990 (Rapor)

Bu çalışmada, Beyaz ve Kahverengi ebeveyn hatlarına uygulanan farklı iki rasyonun, kuluçka sonuçlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Farklı iki rasyondan biri Ankara Yem Sanayini kendi ürettiği normal yemdir. Diğeri ise Enstitünün hazırladığı rasyon örneğine göre hazırlanmış yemdir.

Dört parti çıkış yapılmış, döllülük bakımından yemler arasında ve genotipler arasında önemli bir fark görülmemiştir. Çıkış gücü bakımından, bir, kuluçka randımanı bakımından ise iki partide $P < 0.05$ düzeyinde önemli fark bulunmuştur. Yem genotip interaksyonu söz konusu olmamıştır. Sonuç olarak özel yeme göre daha ucuz olan fabrikanın kendi ürettiği normal yem tercih edilebilir.

FİDAN,B.; ERKOÇAK, F.; Yumurta Tavuklarında Değişik Yaşlarda Yapılan Gaga Kesiminin Çeşitli Verimlere Etkisinin. Araştırılması. Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü 1991 Yılı Faaliyet Raporu ANKARA 1992

Bu araştırma Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde geliştirilen kahverengi yumurtacı hibritlerde yapılmıştır.

Çalışmada, 1 günlük, 1 haftalık ve 10 haftalık yaşlarda gaga kesiminin verim üzerine etkisi incelenmiştir. Deneme 3 tekerrürlü olarak düzenlenmiştir.

Araştırma sonucuna göre, erken gaga kesiminin %50 verim yaşına daha erken ulaşmada etkili olduğu, diğer verim özellikleri bakımından istatistiksel olarak farklılık olmadığı görülmüştür.

GÖĞER,H.; Kahverengi Yumurtacı Hibritlerde Sınırlı Yemlemenin Çeşitli Verim özelliklerine Etkileri Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü 1991 Yılı Faaliyet Raporu ANKARA 1992

Bu çalışmada Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde geliştirilen kahverengi yumurtacı hibritlerde, farklı düzeylerde sınırlı yemlemenin çeşitli verimlere etkisi incelenmiştir.

Çalışmada kontrol grubuna göre % 10, % 20, % 25 ve % 30 düzeyinde azaltılarak yem verilmiştir. Deneme 3 tekerrürlü olarak düzenlenmiştir.

Araştırma sonucuna göre, sınırlı yemleme ile önemli yem tasarrufu sağlanırken, yumurta ağırlığı, yumurta verimi ve yem değerlendirme özellikleri bakımından, kontrol grubundan daha iyi sonuç verdiği saptanmıştır.

UYSAL,A. ; DEMİR,Z. ; Farklı Genotip ve Yaştaki Yumurtacı Ebeveynlerin Yumurta Kalitesi Üzerinde Çalışma Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü 1992 yılı faaliyet raporu ANKARA 1993

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde geliştirilen beyaz ve kahverengi yumurtacı Ebeveynlerin yumurta kalitesini saptamaya yönelik bir çalışmadır. Bunun yanında genotipler ve yaşın kaliteye etkisi de araştırılmıştır. Denemeye alınan beyaz yumurtacılarından O_x ve T_x hatları ile kahverengi yumurtacılarından G_H ve S_H hatları, diğerlerine göre daha iyi bulunmuştur.

BÜYÜKBEBECİ, İ . ; KAD.IOĞLU, B. ; Yumurta Verim Yönlü Yerli ve Dış Kaynaklı Hibritlerin Çeşitli Performanslarının Karşılaştırılması. Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü 1992 yılı faaliyet raporu 1993

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde geliştirilen beyaz ve kahverengi yumurtacı hibritlerin dış kaynaklı hibritlerle verim karşılaştırılması. Çalışmada 2 şer adet yerli ve dış kaynaklı, beyaz ve kahverengi hibrit çeşitleri denenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, dış kaynaklı hibritler yerlilerden daha üstün performans göstermiştir. Ancak aralarındaki fark geçmiş yıllara göre azalma göstermektedir. Bununla birlikte yerli hibritlerin

performanslarındaki iyileşmedir. Bu test sonuçları seleksiyon çalışmalarını da yönlendirmektedir.

BÜYÜKBEBECİ, İ.; ÖZTÜRK, F.; Yer ve 2/3 Izgara Sistemi ile Farklı Depolama Sürelerinin Kuluçka Sonuçları Üzerine Etkisi Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Ankara 1993 (Rapor)

Farklı iki yetiştirme sistemindeki üretim masrafları ve bazı üretim değerleri dikkate alınarak yaptığımız ekonomik analizlerin sonuçları da; tamamen altlıklı yer sisteminin de yetiştirmenin 2/3 ızgara sistemine göre daha avantajlı olduğu bulunmuştur.

Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, yer sisteminde yetiştirmenin kârlılığı yanında, bazı girdilerinin (talaş gibi) temininin zorluğu ile bu yetiştirme sisteminde kirli ve hijyenik yumurta oranının ızgaralı sistemdekine göre daha fazla olması dezavantajlarının da olduğu bilinmektedir.

Ayrıca ızgara, sisteminin de; ızgara yatırımlarının pahalı olması yanında m² birim alandan daha fazla yararlanma avantajları da vardır.

Projenin diğer bölümü olan farklı sürelerde yumurtaların depolanmasının sonuçları incelendiğinde; damızlık yumurtalar 14. gün gibi uzun süreli depolanmasının çıkış gücü ve kuluçka randımanına düşürdüğü tespit edilmiştir.

Damızlık yumurtaların en fazla 7 günden daha uzun süreli depolanmaması gerektiği bu proje çalışması sonuçları ile tespit edilmiştir.